

Mordet på Per Persson i Hackekvarn

Kinnevalds häradsrätt (GHA) 1647-05-19

Sammadagh framkom för rätten een sorgfull och högtbedröffuet änkia Ingridt Peersdotter i Hackequarn, medh sine 4 mans barn, och sin mans broder Nembdemannen Carl Person i Klasemåla, och anklagade för rätten hurulunda hennes man Peer Person i Hakequarn å frelse, een ährlig achtat man, är ynkeligen ihieslagen, och haffuer dråpet sigh sålunda tilldragit som föllier: Nu nest förledne Duca Judica den 4 Aprilis, war thenne Peder Pederson ryckt uht till Almansrydh kiörkio, aff orsak han der i den bögden eller Sochnen - Moßebrohult hade sin dater boendes, och efter gudztiensten war ändat förmente han at rida til sin doter som ifrån kiörkan it litit stöcke är boendes, till måltidz, och ner folket war utkommet på körkio- wallen war både ööll och Brennewijn till köpz, och efter han war hemma i andre Sochnen bleff han aff dem wäll fågnat, och drack så hooß det ena salskapet, som hooß det andra. Eskell j Idekulla hafuer och een Son, boende i Moßborhult be:d Håkon Eksleson huilke äger och brukar 1/2 gården emot Per Persons doterman huilka wåro oense om gårdetompten medh husen, och Peder som dräpen bleff, achtat hade samme Söndagh medh dannemän förlika dem, ty han hade icke annat i handen, än en [????] kiep; j detta dryckensmåll och penningz ööl medh thet ene selskapet war och Eskell i Jdekulla samt hans son Håkon Eskelson, iblant annat stegh Peder up ifrån sit salskap, och badh Eskell gå litit afsädes, och såsom deras Discurs fölt om någre Wtlagor Eskell fodrade af honom för 1643, till 5 rdr, fattade de huar andra i halsen och stötte och slogo huar andre munslag, det fick Eskelz son Håkon see, sprung up ifrån sit selskap och drog sin kniff stack lille Suän i Biellerhult som honom ville styra till godo, och kom i parlamente medh Smede Måns i Bielrehult och Måns stack Håkon i sidan, ty han wille hielpa fadren och sticka Per Person, j samma buller hulpe Per Persons wenner honom på hesten, och styrde honom på hem wägen, och war möckit drucken: Carl Person een Snickare och Ehrlig man afflade Edh å book, huilken folgde dhen dräpne, witnar sålunda, at ner Peder war på wägen, och redhit litit stycke, gick håkon een genstig, och kom fram om Peder Pederson, och ther Wägarne möttes ådt, ther stannadhe Håkon Eskelson, togh Peders hest j betzlet, och öffuerföll honom och sade, detta styng som Måns i Bielerhult gaff migh, är för tin skull, och det skall tu och dine barn betalla, Peder badh sleppa hesten, ty han sat på honom, och the sloges medh kiepparne, och flux kom Håkons fader efter, ropandes ådt sonen och badh honom slå, och kom ner in på them, ther hinte Eskelz hustru sin man, fick honom omkull lågh och hölt honom, strax kom och en dansk groff:n Boff:n Törsten Larson der till medh, som de så ihoop wicklade wåro, huilken i danmark slemma synder begånget hafuer, både ihieslaget sin systeman och beskyltes at hafua belegrat sin syster, huilket hade sit tillhåld hooß Eskell och sonen och strax fattade han sin kniff språng till och stack Peer Person 2 groffue dödelige styng emedan han satt på hesten på högre sidan diupt in på SKuldrona. Olu hafuer den döde bekommet it styng på wenstre siden och weke liffuet huilket hade drabbat honom i inelffuerne. Och är Håkon Eskelson på H:r Landzhöffdingens Leigdebref dat: 15 Maij 1647 framkommen, och Törsten Larson huilken strax hooß liket samma dagh och dyngn bleff fångat, och nu för rätten fångzlig fördher, båda sueria huar annan i munnen, Törsten seger at ner han kom fram hade Håkon slaget honom det wenstre stynget i sidan, men Håkon seger och suerg han det icke gjorde, vtan alle 3 styngen, och vill medh vittne bewijsa han hade ingen kniff. Men detta bewijsas at ner Håkon hade slaget sönder sin kiepp, tog han Per Persons och slog honom några slag der medh illa, allt satt han på hesten, och beplichtar sigh högeligen Håkon att han icke hade någon kniff, vtan bleff aff medh honom på platzen der han drack och slogz medh smede-Månß, ther togh Karin lille Suens ifrån honom knifuen; Men Törsten försuarg sigh at Håkon hade stuckit Per Person det ene stynget ner han kom fram. Nu bleff Törsten tilfrågader, huarföre han gjorde skadan på Per Person? dertill han icke suaradhe it ordh, utan bekenner han hade icke det ringaste ord emot honom som döder bleff, men allenast gjorde det för Eskelz roop skulld och begeran som låg omkull, och war hållen och hindrat aff sin hustru. Håkon står allt på sit taal och högeligen suarg det han icke hade någon kniff tå skadan skedde. Vtan tillwyter Torsten at wara sanskyldig till alle 3 styngen, men Håkon bekenner han hölt hästen och slogz medh Peder Pederson medh kieppen som för förbe:t

är. Dhenne begångne dråpsak stelles till Nembden och rättens betenkiande sentens och domb; och ner the hade omröstat befinnes först, at Törsten som nu fängzlig är, och denne öffuerdådige gerning giordt hafuer aff wellust, vtan någon gifuen orsak, dömmes han efter det 2 och 12 Capp: i dråp: Balk: medh villia at wärdh wara utstå det straff på sin schälz som han förtient hafuer, och mista sit lifff.

Belongande Håkon Eskelson, så kan rätten för denna gången icke finna skäligit att dömma honom, vtan witnen most framstelles på nestkommande Ting, som sågo der Håkon miste sin kniff och iche hade honom ifrån drykesplatzen medh sigh; Eij heller kan rätten betroo denne danske bofuen dråparen, ty i begges deras beklamelse, seijer dråparen, att Håkon hölt medh then ene handen i betzlet, och i den andra hade han köppen och sågh honom ingen kniff hafua. Huad Eskel widkommer stelles han i stark borgen, och om begge personerne skall den konungzl: rätten blifua ifrån nestkommande Ting tillbörligen aviserat.

Kinnevalds häradsrätt (GHA) 1647-09-03

Sammadagh Tingfördes her för rätten Eskell j Jdekulla och hans son Håkon Eskelson i Måßbrohult begge å frelse Rikz Ammiralens heman om huilka personer widlöffteligen finnes i ransakningen å senaste tinge i Thellestadh den 19 Majj 1647, och till den konungzl. hoffretten upsendes, huar efter den konungzl: rätz resolution angående det dråpet som är begånget på Peer Peerson i Hackequarn Duca judica den 4 Aprilis, och är denne be:d Törsten Larson dansk som tå dömd, och aff konungzl. rätten resolverat blifuen justificerat för samma dråp, och nu efter den konunliga rättens befallningh är om denna begge förb:te Personer taget till flitig ransakning huru wida the till Per Persons dödth är wållandes.

Håkon Eskelson war å senaste tinge fram för rätten medh Hr Landzhöffdingens leigdebref, och åter gick i sit behåld igen, och innan 14 dagar der efter stelte sigh i borgen: huru slagzmålet begyntes och lyctades der om i förre ransakningen, men nu anklaga den dröpnes hustru INgridt och hennes slächt Håkon Eskelson, at han haffuer slaget Per Person dett ene styngtet i vänster sidan, emedan han hölt hesten, och för än Törsten kom fram och slog Peder de 2 styngen som och dödliga wåro, för huilka Törsten hafuer ståt sit straff: Håkon Eskelson beropade sigh på senaste tinget at skaffa fram Karin lille Suens i Biellerhult, som skulle hafua taget knifuen J frå honom på kiörkiowallen der de drucko, och flere skulle witna som sågo at han miste der sålunda knifuen. Nu framkallades Karin lille Suens, och aflade sin saligheet Edh at hon skulle berätta sanningen om denne saken, och Karin vitnar som föllier: At ther Håkon och Smede Månß slogos och hade sine knifuar dragne, ther kom Karin ibland them, och togh medh bahra handen knifuen ifrån håkon, och stoppade den under armen i sin påse jempte een bar...sfisk; litit ther efter slog lille Suen sin hustru Karin på munnen, at hon föll omkull och lågh dånadtt; och ner hon upkom war hon aff bådhe medh Påsen och knifuen ty alla wårå fulle och galne. Ähn framkallades Suen Börgeson i Giäßemåla, och aflagden Edh sålunda berättar; at ner Håkon var blefuen stuckin aff Smede Månß, togh Håkon Byxorna efter knifuen och tå sågh han honom ingen finna på sigh, huilket allt skedde vp vidh kiörkan, och icke borto på wägen ther Per Person bleff dräpen.

Jtem Gunnul Clemetzdoter dansk tienste piga, huilken kom samma wägh ledandes medh een tunna Rogh, ther dråpet skedde, men ingen kniff sågh hon Håkon hafua, andre fastare vitne kan håkon för räten inthet framföra, vtan Håkon nekar så nu som tillförenne till det tredie styngtet, men Törstens berättelse hafuer hållet lijka så i det förste som in i döden tå Törsten lade sigh nidh på Stocken, såsom aff Prästernes unterschreffne bewijß är frandes, huilka hooß fången förordnade wåro in till dödztunden på rättareplatzen, hwiilkas bewijß medföllier denna ransakningen. Jtem framkallades Kirstin i Ebbemåla, som achtas för een Ehrlig hustru, och efter aflagden Eed sålunda vitnar, att söndagen nest efter dråpet war skedt, kom hon i taal med Karin lille Suens, och iblant annat sade hon, Håkons kniff togh iagh ifrån honom med handen, men litit der efter för hans trägenheet skull, och sade han wille skära Toback medh honom, fick karin honom knifuen igen, och samma ord hafuer Karin sagdt för anderses hustru och doter j Beillerhult, huar oppå Anders aflade sin edh å book. Her aff kan man see att denne witesbördh är tuärt emot den Karin lille Suens giordhe. Denne saken upsattes till andra dagen och tinget Continuerades.

Åter framstelttes Klaganderne och Suaranderne i denne dråpsak, för rätten i godh tidh och nöchterheet, och tå rätten war satter wächte Eskil och HÅkon 3 aff Nembden som den dräpne skylle wåro, och wille hafua dem utur rätten så lenge denne saken Examinerades, Nembl. Suen i Utnäs, Månß Spegell och Hanß i Råffzöö, och parterne begärade och åtnögdes medh theße ährlige achtade män igen i deras stelle och säte nembl. Måns Person i Rinkaby, Anderß Larson i Ingelstorp och Niels j Kråketorp, och beträdde deras rum så lenge saken blifuer ändat. Håkon Eskelson tilfrågades än ytterligare om han hade några fler witne å sin sida at framföra? der till han suarade nej vtan them som hafua warit framme och vitnat, och suarg allt fort det han iche hade knifuen eller gjorde det 3 stynget, vtan Törsten som Justitian ledit hafuer.

Thenne dråpsak om HÅkon Eskelson stelttes till Rettens och Nembdennes betenkiande sentens och domb: Och ner dhe hade omröstat gåfuo de ordet, och begärade at det 20 Cap: i dråpm: Balken medh willia måtte för åklagarne och Suaranderne Vplåsas; Ner the Capitelet J Bookstaffuen hade hördtt läsas, och inkommo igen för rätten, bleff åklagarne att till binda Håkon Eskelson med en 12 manna Eed till thet 3 stynget och dödzsåret, som Håkon så högeligen suarg före: ???

Håkon förehölt åklagarne att huar de upfylla Eeden medh ährlige män till Håkan hålla och plichta efter huld domb på honom kan felter blifua och gudhi then högste Domaren sin sak framstelt hafua. Och efter åklagarnes betenkiande, framsteg den dräpne broder Nembdemannen Carll Person i Klasemåla, fulmechtig på alle åklagarnes Vegnar, och utfeste een 12 manna Eedh till neste ting, at Håkon Eskelson stack Peer Peerson det ene dödztynget i wenstre siden, för än Törsten framkom och gjorde the tuenne styngen, och Håkon fördes i fängelset och Eskel j stark borgen, förmodandes gudh låter sin Nådige hielp beter, at rättwij- san och sanningen må tilbörliche framgång winna.

Källa: Göta Hovrätt - Advokatfiskalen Kronobergs län EVIIAAD:14 (1641-1647) Bild 531 / sid 7 (AID: [v49322.b531.s7](#), NAD: SE/VALA/0382503)

Kinnevalds häradsrätt (GHA) 1647-10-18

Sammdagh Tingfördes åter fängzlig för rätta Håkon Eskelson och hans fader Eskel i Jdekulla, huilken hafuer ståt i borgen sedan senaste tingh, om huilka widlöffteligen är ransakat ehuru wida the till Peer Persons död h äro brotzlige, och i synnerheet först Håkon Eskelson emot huilken Carll j Klasemåla fäste een 12 manna Eed, att han hade stuckit hans broder Per Person det ene dödztynget i wenstre siden. Först tilspordes åklagarna om the hafua några flere witne? Tå framstlte the en ung dräng widh namn Måns Jönson, then sålunda witnar at Håkon och Peder sloges medh kiepparna, kom han ther till medh och tå sågh Peder stupa fram på sadelknappen och meer sågh han icke.

Ähn framkallades een piga Karin Peersdotter huilken och war hooß i samma slagzmåll och wille styra till godo huad hon kunne, och medh dett samma fick hon it slag i huffudet aff kieppen, att hon icke orkade up förän Peder war stuckin, och icke sågh ehuru thet gjorde, Men ner hon upkom fick hon honom som skadan hade fåt och lade hans huffudt i sit knä: Tå kom Eskell fram, spottade och slog Peder medh handen i röggen och sade, Nu haffuer tu Uhrzhulta Skrytare fåt det iagh loffuade tigh i Wexßiö.

Jtem framkom her Månß Petri, och effter aflagdan Edh witnar sålunda: Att ther på platzen ther Håkon föregaff att Karin lilla Suens skulle tagit knifuen ifrån Håkon, så hafuer Karin lille Suens om Skäretorzdagen ther efter sagt sålunda för honom, at det war wäll sant, att honmedh sit ärmeklädhe togh om knifuen och honom ifrån, men ner hon hade hafft honom litit, fick hon Håkon honom igen för sin trägenheet skull, men han loffuade det han icke skulle gjortt hennes man skada medh knifuen. Carl Person i Klasemåla begärade han måtte fulgiöra den Utfeste 12 manna Edhen, huilket honom icke kunne efter lagen förwägras.

Edemän
Carl Person i Clasemåla Lars Jönson i hättéboda
Oluff Person i Bredawijk Suen i Söfftetorp
Oluff i Dihremåla Jöns i Elmshult
Marcus i Tåffåsa Peder j Trytika
Joen i Hälgåkra Suen i Utnäß
Måns i Tosatorph Måns i Åkeröö

Ner thenne Ehrlige och oberychtare Bofaste 12 män, medh flitig förmaningh hade blefuet informerade huad fhara medh Edgång är och medföllier, framsteg den dräpnes broder Carl i klasemåla en Nämbedeman först, och lade sin hand på lagbooken och efter thenne förman fulgiorde Eeden: Jagh beder migh så sant gudh hielpa, och thet h: Evangelium, och alle gudz h: ord och dyre Sacramenter, som Håkon Eskelson är räter Baneman till Peer Peersons död, elliest komme mig aldrig något till hielp och tröst aff gudhi om iag falskeligen Suerg; Utan Håkon gjorde honom det tridie styngtet i wenstre sidan, som Törsten inthet widkiendes. Alla de andre Edemännerne stadfestade Eeden huar för sigh således: Så sant migh gudh hielpa till lifff och siell Carl Persons eed är ... och icke mehre, och at Håkon är skyldig j Peer Persons död. Håkon Eskelson stodh hooß och suarade aff friskt modh till huar och een ner the Suoro, Amen, gudh läte så skeep.

Efter thenne upfylte Eden, kan thenne indrige rätten icke befira Håkon Eskelsons lifff, och att han är en williandes wåldzbane till Peder Pedersons död, och Håkon beropadhe sigh under Gudz domb att the haffua giordt een orätferdigh Eed, och will ther på Sacramentet anamma och gerna döo, at han är oskyldig för thet tridie dödzyngtet.

Huad belongande Eskell så finnes hans skyldig i denne Action, så wijda att thenne indrige rätten dömer honom för een wetandes och williandes Rådzbhane, ty medh honom begyntes först Parlamentet, och sedan lop efter på wägen ropandes ådt Sohnen war the sågos medh kiepparna slå igen, och ther han icke hade warit hållen hade han well och så burit hugg och slag på den dräpne.

Avskrivet ur Domboken av Martin Brandt.